

УДК 159.9

Лашенко К. А.

студ. СН-112 НУ «Запорізька політехніка»

ХАРАКТЕРИСТИКА ТІНЬОВОЇ СКЛАДОВОЇ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНІЙ ПСИХОЛОГІЇ

Тіньова складова особистості в сучасній психології розглядається як важливий елемент самосприйняття, що охоплює неприйнятні для свідомості риси, емоції, бажання та переживання, які витісняються або приховуються під впливом соціальних норм і внутрішніх уявлень про себе. Вона має несвідомий характер і часто проявляється через проєкції, внутрішні конфлікти та психологічний дискомфорт. До її основних ознак належать прихованість, невизначеність, схильність до придушення через невідповідність «Я-ідеальному», а також здатність впливати на поведінку особистості навіть без її усвідомлення.

Тіньова складова проявляється через різні групи рис, зокрема приховані емоції (гнів, сором, образа), небажані якості (егоїзм, агресія, жадібність, слабкість) та витіснені бажання. Вона також може включати більш складні утворення, пов'язані з соціально неприйнятними моделями поведінки, такими як маніпулятивність, імпульсивність або егоцентризм.

Формування тіньової складової зумовлюється насамперед досвідом дитинства, зокрема заборонами на прояв емоцій, осудом з боку оточення, травматичними ситуаціями та невідповідністю власного образу «Я». У результаті певні риси витісняються та переходять у підсвідомість.

Тіньова складова може функціонувати у різних формах: як відкинута частина особистості, як проєкція на інших, як несвідоме домінування у поведінці або як інтегрований елемент, що усвідомлюється та приймається людиною.

Її вплив на особистість є суперечливим. З одного боку, пригнічення тіньових проявів може призводити до внутрішніх конфліктів, тривожності, міжособистісних проблем і дезадаптивної поведінки. З іншого боку,

усвідомлення та інтеграція тіньових рис сприяють розвитку саморозуміння, емоційного контролю, покращенню взаємин і розкриттю творчого потенціалу.

Таким чином, тіньова складова є невід'ємною частиною особистості, яка потребує не придушення, а усвідомлення та інтеграції для забезпечення її цілісності.